

Türkiye Birinci Ziraat Kongresinde (1931) Balıkçılığımıza Verilen Yer Sıtkı ARAS

Kastamonu Üniversitesi, Su Ürünleri Fakültesi, Kuzeykent Yerleşkesi BESYO Binası, Kastamonu, Türkiye.
e-posta: saras@kastamonu.edu.tr

Geliş Tarihi: 12.01.2013 Kabul Tarihi: 22.04.2013

Özet: 1935 yılında Türkiye Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti tarafından "1. Ziraat Kongresi" adı altında bir kongre düzenlenmiştir. Ekonomik değerleri olan tüm bitkilerin ve hayvanların konu edilmiş olduğu kongrede balıkçılığımız da iki şahıs bir de encümen tebliği ile ele alınmıştır. 80 yılı aşkın bir süre geçmiş olmasına rağmen halen mevcut olan problemlerin aynıysa ile dile getirilmiş olmaları ilgi çekicidir.

Given Place to Our Fisheries In First Agriculture Congress of Turkey (1931)

Abstract: A congress entitled "First Agriculture Congress" was organized by the Turkey National Economy and Saving Community in 1935. Our fisheries were addressed by two personal and one commission notification in the congress in which all plants and animals having economic value were pointed out. Despite more than 80 years have passed after the congress, it is interesting that the same problems, which are still present, have been voiced.

Giriş

Bilindiği üzere Cumhuriyet'in ilk yıllarında memleketin kalkınma hamlesi hususunda hummalı bir çalışmaya girişilmiştir. İnsanlarda imparatorluktan taşınmış olan seviyeli bir birikim, seviyeli bir kabiliyet vardır. Buna yeni Cumhuriyet'in vermiş olduğu aşk da eklenince kısa sürede uzun mesafeler almıştır. Bu kalkınma seferberliğinden ziraat de nasibini almış ve 1931'de yapılmış olan 1.Türkiye Ziraat Kongresinde memleketimizde yetişen ve ekonomik değeri olan tüm bitkiler, kültüre alınmış olan ve hatta ekonomik değere sahip olan yabancı hayvanlar da konu edilmiştir. Ayrıca zirai sigortalar, zirai kooperatifler, zirai borsalar, zirai

krediler, zirai ürünlerimizin dış piyasadaki rekabet güçleri ve çiftlik idaresi gibi konuları deruhte eden kongrede 150 dolaylarındaki bilim adamları tarafından 200 dolaylarındaki tebliğle tartışılmış, bunlar 2454 sahife tutarında 2 cilt halinde toplanmıştır. Kongrenin en ilgi çeken taraflarından birisi dile getirilmiş olan problemlerin 80 yıl geçmiş olmasına rağmen halen daha aynıyle devam etmiş olmasıdır. Ayrıca çok enteresan ve ilgi çekici tespitler mevcuttur. Mesela tebliğin birisinde İstanbul'da buğdayın 1 okkasının (1333 gr) maliyeti o devire has olan terim ve değerlerle şu şekilde verilmiştir. (Doktor Hocazademiz'e -1931)

I.- Masraf

1- 10 dönüm araziye sürmek 4 sapan 2 şer çift öküzden (bir çift öküz günde 3er lira)	Lira 24,00
2-10 dönüm araziye ikilemek 5 sapan 1 er çift öküzden	15,00
3- Tohum. 10 dönüme 120 okka8 kuruştan	9,60
4- Ekilmesi. 10 dönüm 5 çift öküz 3 er liradan	15,00
5- Biçme. 10 dönümü (tırpanla biçme, bağlama, tokurcun)	8,00
	71,60

6- Harmanın samanı mukabilinde yapıldığı farz eder ve tarla kirası hesap edilmezse o zaman 10 dönüm tarlaya 71,60 kuruş masraf tahmin edilebilir.

II.-Mahsul

120 okka tohuma bire altı hesap edilirse mahsul 720 okka, yani okkası tahminen 10 kuruşa çiftçiye mal olur; bu gün piyasada fiyat 8 kuruştur.

Kongrede Balıkçılık

Yabani av hayvanları bölümünde yer verilmiş olan balıkçılığımız iki şahıs ve bir encümen olmak üzere üç tebliğ halinde sunulmuştur. Birinci tebliğin başlığı “Türkiye Balıkçılığının Yeniden Tanzimi” şeklinde olup Hitler tarafından kovulmuş olan büyük biyolog Wiberman tarafından sunulmuştur. Giriş kısmında ilk cümleleri ; “Dünyanın ekser hükümetlerinde balıkçılık şubeleri ziraat nezaretine merbut bulunurlar. Türkiye’de ilk ziraat kongresi tertip eden zevati muhteremenin kongre programına balıkçılık işlerini de ithal etmelerini memnuniyetle karşıladım” şeklindedir. Daha sonra Türkiye’nin zengin olan su kaynaklarından bahsetmiş ve önemini şu cümlelerle vurgulamıştır ; “ Bu fevkalade müsait coğrafi vaziyet sayesinde Türkiye’de muhtelif besleyici ve kıymetli balık ve diğer deniz mahlukatı yetiştiği gibi, Türkiye, şarkı Avrupa, şimali Afrika ve garbi Asya arasında işgal etmekte olduğu merkezi mevki sayesinde deniz mahsulatını iyi bir surette tevzi edebilecek bir piyasa bulmuştur. Muntazam ve maksada muvafık bir teşkilat sayesinde Türkiye tabii hedefine nail ve Şarkı Karibin (Ortadoğu) büyük bir balıkçılık merkezi olacaktır. ”

Tebliğin sonuna doğru tarih boyunca Türkiye denizleri üzerinde olan çalışmalarını uzun uzadıya sergilemiştir. Bunlardan özellikle Aristo’nun boğazlar su cereyanını keşfetmiş olması, Ege Deniz’inin Karadeniz’den daha derin olduğunu bildirmesi, Herodot’un Pers-Yunan savaşlarında Darius’un gemileri baş başa koyarak boğazda bir köprü meydana getirmiş olduğunu ve o zaman İstanbul Boğazının 740 metre olduğunu belirtmesi önemlidir.

Wiberman KURUNU VUSTA olarak adlandırmış olduğu Orta Çağ’da herhangi bir çalışmanın olmadığını, Yeni Çağda ise 1768-1797 yılları arasında Rus biyologu PALLAS tarafından Karadeniz’in derinlemesine incelenmiş olduğunu ve bunların ZOOGRAPHİA ROSSO-ASIATİCA isimli kitapta toplamış olduğunu belirtmiş olması daha sonra çokça yapılan çalışmalar içerisinde daha ziyade A.LEBEDİN’in 1891-1903 yılları arasında Karadeniz’de H₂S gazını keşfetmiş olmasının önemli bir çalışma olduğunu dile getirmiş olması kayda değer.

Tebliğin sonunda Türkiye balıkçılığının inkişafı için zirai kooperatiflerin kurulması, zirai enstitülerin kurulması, eleman yetiştirilmesi için tedbirler alınması ve trol avcılığına geçilmesinin gerekliliği tavsiye edilmiştir.

İkinci tebliğ yine Hitler’in sürmüş olduğu ve Baltalimanı zooloji istasyonu müdürlüğünü yürütmekte olan Dr. HOVAS tarafından BALIKÇILIK başlığı altında sunulmuştur. İki bölüm halinde tebliğini sergilemiş olan sunucu birincide iç suları mevzu bahis etmiş, daha ziyade araştırma

yapılırken akarsuyun debisi, rejimi, sıcaklığı, zemin yapısı, çevre özellikleri gibi konulara dikkat edilmesini tavsiye etmiş ve bu suların daha ziyade kültür balıkçılığı için önemli olduğunu vurgulamış hatta Bursa civarında Keşiş Dağ’ında 200.000 kapasiteli bir alabalık işletmesinin kurulmasını bunun maliyetinin ise rayiç fiyatlarla 1600 TL’ye çıkacağını dile getirmiştir. Tebliğin ikinci bölümü denizlere ayrılmış burada daha çok pratiğe yönelik olarak açık denizlere geçilmesinin gerekliliğini, trol avcılığının yapılmasını ve karalarda yabani domuzlarla mücadele edildiği gibi yunus balıkları ile mücadele edilmesinin şart olduğunu vurgulamıştır. Üçüncü tebliğ encümen raporudur. Bunun başlığı da ikinci gibi BALIKÇILIK şeklindedir. Bunda da birinci ve ikinci tebliğlerde olduğu gibi Türkiye’nin su ürünleri yönünde avantajları dile getirilmiş. Gereken tedbirlerin alınması halinde Ortadoğu’nun balıkçılık merkezi olmaya namzet olduğu belirtilmiş ve alınacak tedbirleri özet olarak şu maddeler halinde sıralamıştır. (ifadeler orijinaline sadık olarak verilmiştir)

- 1) Şair memleketlerde olduğu gibi balıkçılığa ait bilumum muamelatı idare edecek ve istatistikler, neşriyat, kavanin ve nizamatı vücuda getirecek, re’sen İktisat Vekaletine merbut müstakil bir umum müdürlük ihdası,
- 2) Balıkçılığın tekamülünü temin zımında balıkçılara mahsus kredi teşkilatının vücuda getirilmesi
- 3) Şimdiye kadar hiç bir fenni tetkikat yapılmamış olan memleketimiz deniz ve tatlı sularında balıkçılığın inkişafını temin için sistematik tahkikatı fenniye yapacak bir teşkilatı mahsusa’nın vücuda getirilmesi,
- 4) Türkiye süngerleri dünyanın en iyisi olarak tanınmıştır. Fakat bu hazinelerden henüz istifade edilememektedir. Sünger saydı usullerinin ihdası zımında teşkilatı mahsusa’nın vücuda getirilmesi.

Kaynaklar

- Türkiye birinci ziraat kongresi (1931) tebliğleri 1. cilt sayfa 812, 2. cilt sayfa 1968–1899, Ankara.